

«Дослідження Землі з космосу було сутністю його наукового життя» — слово пам'яті про професора Вадима Івановича Лялька, академіка НАН України

24 вересня 2022 року вітчизняна наука зазнала непоправної втрати — пішов з життя відомий вчений в галузі аерокосмічних досліджень Землі, геології, гідрогеології, геотермії, геоecології, лауреат Державних премій України в галузі науки і техніки, премії ім. В. І. Вернадського АН України, Заслужений діяч науки і техніки України, почесний директор Наукового центру аерокосмічних досліджень Землі ІГН НАН України, академік НАН України **Вадим Іванович ЛЯЛЬКО**.

Вадим Іванович зробив суттєвий внесок у світову геологічну науку. Діапазон його наукових інтересів охоплює широкий спектр напрямків дослідження Землі: від гідрогеології, геоecології, геотермії до вивчення Землі дистанційними методами. У фундаментальних наукових працях Вадим Іванович обґрунтував новий напрям у науках про Землю — енергомасообмін у геосисте-

мах, який розвивається у форматі оригінальної наукової школи. Вона розглядає енергомасообмін у геосистемах, його вплив на дуже чутливі до дії різних природних й антропогенних факторів фізико-хімічні і біологічні механізми, які відповідають за формування спектрального відгуку природних об'єктів.

Після закінчення у 1955 р. з відзнакою навчання на геологічному факультеті Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка він пов'язав усе своє життя з Академією наук. До 1992 р. працював в Інституті геологічних наук АН УРСР, де пройшов шлях від інженера відділу гідрогеології до завідувача відділу тепломасопереносу в земній корі.

У 1986 році Вадим Іванович, як завідувач відділу тепломасопереносу в земній корі Інституту геологічних наук, був ініціатором створення На-

укової ради АН УРСР з дистанційного зондування Землі (ДЗЗ).

З 1992 року розпочався новий етап у житті Вадима Івановича. Він очолив Центр аерокосмічних досліджень Землі ІГН НАН України, створений з ініціативи Президента НАН України академіка НАН України Б. Є. Патона. Центр поступово став авторитетною, знаною за кордонами нашої держави організацією у галузі аерокосмічних досліджень Землі. Вийшло друком чимало книг. Фахівці Центру брали участь у спільних проектах із зарубіжними науковцями у рамках програми «Інтеркосмос», працювали над реалізацією завдань Національних космічних програм України, успішно виборювали наукові гранти від міжнародних організацій.

Вадим Іванович досяг значних успіхів у теоретико-методичному обґрунтуванні і випробуванні у виробничих умовах нових методів аерокосмічного землезнавства. Це сприяло реалізації найважливіших і актуальних завдань, що можуть ефективно й економічно вирішуватися для України із застосуванням інформації ДЗЗ, а саме: забезпечення роботи космічного блоку системи екологічного моніторингу країни й окремих регіонів, прогнозування врожайності сільськогосподарських культур і пожежонебезпечності лісів, пошуки нафтогазових покладів, періодична оцінка стану міських агломерацій (зсуви, підтоплення тощо) та якості земель (у процесі земельної реформи); вивчення сучасних геодинамічних процесів під час реструктуризації вугільних шахт, оцінка стану та прогнозування заходів щодо охорони рослинних екосистем з метою мінімізації негативного впливу змін клімату тощо.

Вадим Іванович підготував і опублікував за своє життя понад 600 наукових праць, з них 30 монографій. Серед його учнів багато кандидатів і докторів наук.

В. І. Лялька був видатним організатором і педагогом. З 1986 року він — голова Наукової ради НАН України з вивчення природних ресурсів

дистанційними методами. З 1996 року до останнього часу був головою спеціалізованої вченої ради при ЦАКДЗ ІГН НАН України з захисту докторських та кандидатських дисертацій. Він був головним редактором електронного періодичного видання «Український журнал дистанційного зондування Землі», членом редколегій журналів «Космічна наука і технологія» та «Геологічного журналу»; науковим керівником проекту дослідження природних ресурсів аерокосмічними засобами у межах Національної космічної програми України. Вадим Іванович був координатором Відділення наук про Землю у вітчизняному проекті — частині Міжнародної програми «Глобальна система систем обстеження Землі» (GEOSS), у Європейській програмі «Глобальний моніторинг для навколишнього середовища та безпеки» (GMES). В. І. Лялька брав активну участь у міжнародних наукових конференціях, був обраний до складу Міжнародної академії астронавтики (2001 р.).

Заслуги Вадима Івановича перед вітчизняною наукою і виробництвом були відзначені Державними нагородами. Він є лауреатом Державних премій України в галузі науки і техніки (1989, 2004 рр.), премії ім. В. І. Вернадського АН України (1986 р.), Заслуженим діячем науки і техніки України (1997 р.). Його удостоєно орденом «За заслуги» II та III ступеня, Почесною Грамотою Верховної Ради України, почесними відзнаками «За наукові досягнення» НАН України, «За заслуги в розвідці надр» Геологічної служби України, «Почесний працівник та ветеран космічної галузі України» Національного космічного агентства України, «Золотий знак» Спілки геологів України та ін.

З великим смутком і болем ми, члени редколегії та редакції журналу «Космічна наука і технологія», зустріли звістку про смерть Вадима Івановича Лялька, світла пам'ять про якого назавжди залишиться в наших серцях.